

Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία

Τόμ. 13, Αρ. 2 (2017)

Volume 13

ISSN 1791-9312

Number 2

2017

Editorial

Αντώνης Λιοναράκης

doi: [10.12681/jode.15585](https://doi.org/10.12681/jode.15585)

Open Education

The Journal for Open and Distance Education
and Educational Technology

A periodical electronic publication of the
Scientific Association: Hellenic Network
of Open and Distance Education

Βιβλιογραφική αναφορά:

Editorial

Αντώνης Λιοναράκης

Καθηγητής Ανοικτής και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης
Διευθυντής του ΜΠΣ «Επιστήμες της Αγωγής»
Κοσμήτορας της Σχολής Ανθρωπιστικών Επιστημών του ΕΑΠ

Η έκδοση του τεύχους αυτού συμπίπτει με την ολοκλήρωση του 9^{ου} Διεθνούς Συνεδρίου της Ανοικτής και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης και τη δημοσιοποίηση των πρακτικών του. Τα δημοσιευμένα άρθρα των πρακτικών μαζί με τα άρθρα του περιοδικού εμφανίζουν σημάδια έντονων προβληματισμών στον επιστημονικό και ερευνητικό ορίζοντα του πεδίου και των συναφών γνωστικών αντικειμένων.

Ταυτόχρονα, υποδηλώνουν και μια μεγάλη ανησυχία και προβληματισμό για την καθολική ανάπτυξη του πεδίου των εναλλακτικών μορφών εκπαίδευσης στη χώρα μας και ιδιαίτερα της συνύπαρξης της τεχνολογίας με την παιδαγωγική επιστήμη. Η τάση που διαφαίνεται μέσα από τις παρουσιάσεις των επιστημόνων, κυρίως των νέων, είναι η υλοποίηση εφαρμογών εξ αποστάσεως εκπαίδευσης βασισμένης στις τεχνολογίες. Αυτή συνοδεύει απλές, κάποιες φορές και απλοϊκές, αναφορές για τη σημαντικότητα των παιδαγωγικών σε ανάλογες εφαρμογές. Η ανησυχία έγκειται στο γεγονός των αναφορών και μόνο και όχι σε βάθος διεύρυνση και ανάλυση των σημαντικών και καθοριστικών διαδικασιών της διδασκαλίας και της μάθησης.

Βέβαια, οι αντίθετες αναπτύξεις από τις απλοϊκές εφαρμογές σε εκπαιδευτικά ιδρύματα δεν είναι πολλές, μάλλον είναι ελάχιστες. Πράγμα το οποίο οδηγεί πολλές έρευνες σε μια επανάληψη μιας αρχικής κακοδαιμονίας που μας συντροφεύει εδώ και κάποια χρόνια.

Τα αποτελέσματα όλων αυτών των ανησυχιών, αλλά και προβληματισμών, φαίνονται ήδη σε εκπαιδευτικούς φορείς που αξιοποιούν τις τεχνολογίες στην εκπαίδευση. Σε ένα πολυεπίπεδο φάσμα δραστηριοτήτων των ιδρυμάτων αυτών, χωρίς καμία προετοιμασία για το γεγονός, ξεκινά ο ακήρυχτος «πόλεμος» των ανταγωνισμών. Η πληθώρα των προσφορών και κατά συνέπεια ο ανταγωνισμός επικεντρώνεται στις περισσότερες περιπτώσεις στον εντυπωσιασμό και στη διάσταση της οικονομικής συμμετοχής των ενδιαφερομένων σπουδαστών. Το αποτέλεσμα είναι να δημιουργείται η αντίληψη ότι το πρόβλημα είναι οικονομικοτεχνικό. Σαφώς και δεν είναι. Το οικονομικοτεχνικό είναι το μέσον που θα καθορίσει το παιχνίδι του ανταγωνισμού. Και μάλιστα είναι μια ψευδαίσθηση μέσου. Η ιστορία μας έχει επισημάνει ότι το βασικό στοιχείο κάθε ανταγωνισμού είναι η ποιότητα της προσφοράς και οι υπηρεσίες που συνοδεύουν το εκπαιδευτικό / ακαδημαϊκό μέρος όλων των διαδικασιών.

Όλες οι διεθνείς έρευνες, όλες οι σοβαρές έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί στο πεδίο καταλήγουν ότι το κύτταρο της ποιότητας σε ανάλογες εφαρμογές είναι το

περιεχόμενο. Το περιεχόμενο όχι σαν θέμα κάποιων επιλογών ή σαν κατάλογος θεμάτων και κεφαλαίων, αλλά σαν κυρίαρχο όχημα που διαμορφώνει τη στρατηγική της ποιότητας. Το περιεχόμενο, το περιεχόμενο του εκπαιδευτικού υλικού, το περιεχόμενο της διδασκαλίας και της μάθησης είναι μια πολύπλοκη διαδικασία ανάπτυξης επιστημονικών σύνθετων πεδίων, μια αλληλεπιδραστική αλληλουχία δεδομένων, ένας διάλογος μεταξύ των δημιουργών του με τους αποδέκτες του, μια ροή επεξηγηματικών δεδομένων, μια πλέρια κατανόηση των επιστημονικών σημείων, όρων και θεμάτων, μια αντίληψη του ότι δεν υπάρχουν αυτονόητα και τα αυτονόητα τα δημιουργούμε σε κάθε σημείο της πορείας.

Η τεχνολογία είναι ένα όχημα που μας διευκολύνει να πραγματοποιήσουμε τους στόχους μας. Το κύτταρο όμως της εκπαίδευσης, της διδασκαλίας και της μάθησης είναι κυρίαρχα οι στόχοι αυτοί και όχι το όχημα. Η τεχνολογία και όλα τα περί αυτής είναι ο διευκολυντής. Η ποιότητα της εκπαίδευσης, ο ανταγωνισμός που είναι πλέον ορατός σε πολλά επίπεδα, η ικανοποίηση των εκπαιδευτικών διαδικασιών προς όφελος των σπουδαστών, όλη η εκπαιδευτική / ακαδημαϊκή ανάπτυξη ορίζεται και πάντα θα ορίζεται από το περιεχόμενο της εκπαίδευσης. Έτσι ακριβώς όπως συμβαίνει τα τελευταία 2.500 χρόνια. Κάθε τι άλλο λειτουργεί για εντυπωσιασμό και με ψευδο – ανταγωνιστικούς όρους. Όσο το περιεχόμενο της εκπαίδευσης και της ανάπτυξής της δεν συμβαδίζει με την ζητούμενη ποιότητα, τόσο απομακρυνόμαστε από ένα εκπαιδευτικό σύστημα που η έλλειψή του μας οδηγεί στο γρήγορο κέρδος, στην αποχή μας από τον σχεδιασμό και προγραμματισμό, σε μοντέλα χωρίς καμία διαβεβαίωση ποιότητας και επιτυχίας.

Αν όλα αυτά δεν γίνουν σημείο αναφοράς των επιλογών μας και οδηγός για τις μελλοντικές μας δραστηριότητες, τότε το σύστημα που υπηρετούμε θα δυσλειτουργήσει και σύντομα θα εμφανίσει τα μειονεκτικά του μέρη, αν και πολλά από αυτά είναι ήδη ορατά. Η προσαρμογή και αναμόρφωση των εκπαιδευτικών δεδομένων, τα συστήματα της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, το ιδεώδες της ανοικτής εκπαίδευσης, η (ξεχασμένη κατά τα άλλα) παιδεία και καλλιέργεια του νου και της σύγχρονης σκέψης, θα αναπτυχθούν και θα επιβιώσουν μόνο στο πλαίσιο των σοβαρών και υπεύθυνων εκπαιδευτικών και ακαδημαϊκών περιεχομένων των προγραμμάτων σπουδών όλων των επιπέδων που προσφέρονται.

Ο χρόνος δεν είναι με το μέρος των σημαντικών και θετικών επιλογών. Ότι πρέπει να γίνει θα πρέπει να γίνει άμεσα και σύντομα, ειδάλλως τα μονοπάτια που έχουν ανοιχτεί θα μας οδηγήσουν σε άγνωστα και μη επιθυμητά μέρη.

Καλή ανάγνωση και μελέτη.